శ్రీరస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

చెంచు నాటకము.

క॥ వరతరిగొండ నృసింహుల
వరమైన గురుడైన శ్రీనివాసుల కరుణన్।
నరులెల్ల చెంచుచెలకథ
నరుదుగ నింజేటి వెంగమాంబ రచించెన్॥

ద్విపద.

ఘనమైన తత్పూర్వాక్రమమెట్లు ననిన।
జనులెల్ల వినుడిది సాంగంబుగాను।
శివకరంబగుచున్న శేషాద్రియందు।
ప్రవిమల ఫల పుష్ప భరిత భూజములు।
జాతివైరంబు దెంపక గలిగుండె।
శ్యాతికి కేకిక్రన దివ్యఖగ మృగాదులను।
స్ఫుట తపోధనులు తుంబుర నారదాది।
పటు జలధారలు బహుసిద్ధనరులు।
నరుల పాపచయంబు నశియింపజేయు।
పరమపావన తీర్థపటలంబు గలిగి।

పొలుపొందుచుండు తుంబురు కోసనుండి।

మొలకనవ్వుల వెంట ముత్యాల గుమ్మ।

వలపొప్పు శృంగారవతి యొయ్యారము।

కులుకుగా పొరుటాకుల చీర గట్టి।

సొగసుగా తనజాతి సొమ్ములు బెట్టి।

ముఖమున తిలకంబు మెప్పుగా దిద్ది।

కనుల సందంబుగా కాటుక దీర్చి।

పునుగు జవ్వాది సొంపుగ మేన బూసి।

మెరయు కొప్పునమరించి యింపైన పుంజి।

అరవి మెల్లెహరంబు లామట్లు జుట్టి।

గొడుగును బైటలో కుదురుగా గట్టి।

యుదరార మేటి విల్లమ్ములు బట్టి।

యొడాడ వెంట వాడయలితోడ వేట।

లాడుచు వచ్చి తానంతలో నతవి।

పొదకొన వెక్కడ బోయెనో యనుచు।

వెదబడి యందందు వెదకుచు తిరిగి।

తరిగొండపురం చేన్న కవతీ క్షేత్రేంద్ర।
నిదుకొండ మ్యామక నిలుపిన విత్రి।
సురయ పుత్రులను తన బ్రాహ్మణులను వెంబడి।
ప్రేమతో సంపుండి పిలచి చెప్పుచున్నా.

దరువు - ఆదితాళము.

నాథా నానాథ నాథా నానాథ నాథా।
యే నాథా నాథా నాథా యే నాథ నాథా ॥ప॥
యెంత దప్పిరిగిత్తి విదేం నాథా ॥౧॥
మూంరాటప్పులాకు చోకురారా నానాధ ॥౨॥
నాకమూలందుంచావి మెందూంగ నాథా ॥౩॥
పొంచివేతాము రారా చెంచూల నాథా ॥౪॥
నిను బాసి తిర్యజాలనే నాతల నాథ ॥౫॥
ప్రియుత్తైన రామోయి చక్కని నాథా ॥౬॥
గూండెము జేరుదాము గొబ్బున నాథా ॥౭॥
వేంకటేశ్వరుని చాలించేవేళాయ నాథా ॥౮॥
తరిగొండపురిని బాగడిడే తరి వాస్తై నాథా ॥౯॥

గీ॥ అనుచు చెంబుల వెంబు నాయని వెదుక సాగె।
హరి ద్వార పాలకుల్లో బొద్వయుగను।
దాని రప్పించి యెవ్వరీ దానవసుతు।
నడుగ నన్నైల వారి కిట్లనియె నప్పుడు॥

ద్విపద

వినరన్న నాపూర్వ వృత్తాంత మెల్ల।
మెలనశి చెంబుల కెల్ల ముఖ్యుడై చాల।
శిరుక్షా నొప్పు మునుండు శిఖి నాయకునకు
ప్రేమ నిద్దర మారు బిడ్డల మగుచు।
పుట్టితి మందులో పుణ్యంబు చేసి
నట్టి మా యిక్క ఘోరారణ్య మందు।
వేటాడ బూని యిప్పేలన్నిదిపై ప్రేమ।
పాటించి తరిగొండ నరమృగేంద్రుండు।
మిక్కిలి వగకాడు మీనాలపోతు।
ముక్కవమీర నమ్మగునను చేరి।

పెంచి పలపించి ప్రేమ బుట్టించి।
లాలించి పాలించి బుజ్జిగా పెంచి।
ప్రేమాతిశయమున పెంక్కి చేసుకొని।
నాకు భోగానంత సంతానమ్ము ప్రసవిస్తి।
నటమీద పిండాప్రియుండందండి వచ్చి।
నటునరూపము వాడు వరియించె నన్ను।
వాడు సేవిందుండి వలసగా వెట।
లాడుకు వచ్చి సేనతని గావనము।
వనమెల్ల వెదకుచు వచ్చితి నతని।
ఎచునర జూచిన జెప్పు డోరన్నలారా॥

గీ॥ మునసతి నీకు దగిన పెనిమిటి నిందెందు।
మేము జూడలేదు మీననయున।
నీవు వానిగురుతు లావళ్ల వలుసగా।
జెప్పు చూచియుంటె చెప్ప గలవము॥

సీ॥ వాడెట్టి వాడంటె పేడి గడ్డము వాడు।
బుట్టు నాసలు వాడు పెట్టి వాడు।
కుంటి చేతులవాడు గొంటు మాటలవాడు।

పిల్లకన్నులవాడు కల్లరీడు।
వుంటపొత్తిళ్ళవాడు ప్రాస పిల్లలవాడు.
దొప్పచెవులవాడు దుండగీడు,
బానకడుపువాడు గూనిపోయినవాడు।
గట్టివిల్లమ్ములు బట్టినాడు॥

ప్రకట తరణాడహారికి పత్తులవాడు।
బొమ్మ నావెంట వేటాడ వచ్చినేడు।
పొసగ ననుగాన నచటికో బోయినాడు॥
మీరత చూచిన చెప్పరే ధీరులారా॥

గీ॥ చెడె యిటువంటివాడెందు జూడలేదు,
మంచిదామాట లటులుంచు చెంచువారు।
నీవచి విహరించు చోటుల నిజముగాను।
నీవు దెలుపవె వరుసగా నీరజాక్షి॥

దరువు — ఆదితాళము.

మా చెంచులున్న చోటు లేలాలా। నేను
చూచి సంతోసాలా జెప్ప నేలాలాలా॥

మీ చెంచులున్న దిక్కు లేబాలా। నీవు
చూచినవెల్ల దెలుపు మోబాలాలా॥ మా॥

వింధ్యాద్రి మీంద నుందురో బాలా। వారూ
వేదాద్రిపై వసింతురో బాలా॥ ౩॥

ఉంటారు ఎక్కడ నుందురో బాలా।
కొంకణ మదయాలో చెప్పవేమా బాలా॥ ౪॥

గరుడాద్రిమీంద నుందురో బాలా।
వారు కనకాద్రిపై వసింతురో బాలా॥ ౫॥

మరి ఉంకెక్కడ నుందురో బాలా। నీవు
మరుగు పెట్టక చెప్పవేమా బాలా॥ ౬॥

సింహాద్రి మీంద నుందురో బాలా।
వారు శ్వేతాద్రిపై వసింతురో బాలా॥ ౭।

బ్రహ్మాండధిపుని కరుణానో బాలా॥
వెంకట్రరణి యుండె నట నుందురో బాలా

ద్విప

వినుడన్నలార యా వృత్తాంతమెల్ల।
మనము రంజిల్లగా మా వెంబువారు।

మహిమలతో నొప్పు మలయాద్రియందు।
తుహినపర్వతమందు ద్రోణాద్రియందు।

మంగళగిరియందు మందరమందు।

శృంగవంతమునందు శ్రీశైలమందు ।
పెద్దహోబిళమందు పేరుగా వెలసి।
వదలక మా చెంచు వారలందు నిపుడు।
పలుమారు నిన్ను జెప్పగనేల నిపుడు।
పాలు పొందునట్టి జంబూద్వీపమందు।
వరుసగా మా చెంచువారు శోధించి।
యెరుగని గిరులు లేవు యిదియును గాక।
భువి నొప్పునట్టి జంబూద్వీపమును।
నవల ప్లక్ష ద్వీప మాదిచేసుకొని
దివిరి యా పుష్కర ద్వీపంబు దనక।
జగమెప్పు చోదువ జలధులు దాటి।
సరవి సిద్ధోదక జలరాశి కవల।
నలుపైన చక్రవాళాద్రి పై కెగసి।
విహరింతు మప్పటి వింత లేమనగ।
యాహాహా మహాశ్చర్య పాత్రమందియును।
తగిలుండ యుండు దది దాని మోలమును।
నిగనిగమనుచును గానిక చందమునను॥

వలపుష్టి నా నర్ర వాళ్లద్రి కెవలు।
కరిపింజు నాకు గాక్షాంక్ష ఆకటయు।
గక్షుంజుక్షది వాని గడబుసాకేక్ష।
త్రిక్షుల్షనంధుండి ఆరిగ బుద్ధికి।
గుత్రి, జూౘ తరిగొండ నాయుని దయను।
క్షస దేవమ్మలు వహించు వప్పడి॥

దరువు - ఆది.

మంచి మంచి గట్టుతెక్కి చెంచువార
పొంచి పొంచి వేటలాడె చెంచువార మేలాలాల॥ 1.
మింటికైనా వెగరబోకే చెంచువారా మేలాలాలా।
జుంటి తేనె పేరలాండి తింటే చెంచువార మేలాలాల॥
సింగములా నెత్తిమెట్టి చెంచువార మేలాలాలా।
బిరతగండ్ల నదిమిపట్టి చెంచువార మేలాలాలా॥ 2
గండభేరుండముల గట్టి చెంచువార మేలాలాలా।
గజములను వడిబట్టి చెంచువార మేలాలాలా॥
3 ఉరగాంద్రిపతిని గొలిచే చెంచువార మేలాలాలా।
తరిగొండ నరహరిని గొలిచే చెంచువార మేలాలాలా।

వ. అనిన విని హరి ద్వారపాలకులు దానింజూచి నింటుత నీవు, చక్రవాళాద్రి పర్వతముల పర్యంతము, యెరుగుదువంటివి గదా, అన్నిటికి నడుమగా నుండే, మహామేరు పర్వతము చుట్టువుండే పర్వతవరుస వృత్తాంతము జెప్పుమనగా నది యిట్లనుచున్నది.

ద్విపద.

వినుడన్నలార శ్రీ విష్ణు విభూతు।
లనదగు సప్తతోయధుల దీవులను।
కొలది బెట్టుటకు నాకు నసాధ్యమైన।
తెలిపెద నాకకొంత తెలిసినయంత।
పొలుపొందు ఖండమౌ జంబూద్వీప మెదర।
బలముగా వెలయు భూపంకజమునకు।
తెరగొప్ప మధ్యప్రదేశంబునందు।
సరసమై లక్షయో జనంబుల వెడల్పు।
వలనొప్ప సంతతము నిడుపునుగలిగి।
సలలితంబైన జలజంబు సింధమున।
కరమొప్ప వర్తులాకారమై యుండు।

వరుస నిలాంవృత వరుషంబు దాని।
కదసి యిలా మట్లు ప్రకాశింపుచుండు।
వదలక తరిగొండ వాసుడై నరసు।
బుద్ధిన శ్రీవేంకటేశుని కృపను।
వరుసగా నవి జూచి వత్తురా కన్నా॥

వ॥ అయితే వెంకటా మీరు పక్షేవేం
శ్వర మూలయుండుండె వరుష వర్షిత వృత్తాంతంబు
చెప్పుమనిన వెంకట యిట్లనియె॥

జంపె॥ కనకగిరి తూర్పున గంధమాధన శైల
మొనరుచున్నది చూడరో కన్నులారా॥
పరగ నాగిరి నిషధి భద్రాశ్వ వరుషంబు
నొరయుచున్నది చూడరో కన్నులారా॥
మొనసి మందర జఠర మెరుకూట నగములు
బరుతరోన్నతములై యుండునో కన్నులారా।
తరిగొండపురిలోని వరవేంకటేశ్వరుడు
చూరగ మాకది చూపు నో కన్నులారా॥

వ॥ అనిన విని వారు వెంకటను పడమటి
వృత్తాంతంబు చెప్పుమనగా నది యిట్లను

దరువు.

వరుణుని దిక్కు మూల వర్షరేంద్ర మెప్పు బొందునో
వోలాంలా॥

దాని కవల మేమున్నదో।

కేతుమాల వరుస గిరి నిడివిగా నిల్చి యుండునో
వోలాలా॥ 1.

దాని ప్రభవో దాని సావల పార్శ్వ శైల। మద్గిరి
యుండునో వోలాలా॥

దాని కావల పవన చాల పారియాత్ర। పర్వతా
మమరి యుండునో వోలాలా 2

తరిగొండ నారసింహుని దయచే నవి జూచి
వత్తుమేరా వోలాలా॥

ద్విపద

పట్టుగా నుత్తర భాగంబునందు।
నెట్టన మేరయందు నీలాచలంబు।
నరయ శ్వేతాద్రియు శృంగాద్రియం నుండు।
దరమిటె వాటి మధ్య ప్రదేశములు।
ములయు రమ్యంబు హిరణ్మయ కురు వర్షము॥

మూల మనోహరముత్తై యొప్పుచుండు।

పొలుపొందు దక్షిణాంబున నిషధాద్రి।

యల హిమకూట హిమాద్రులు తప్పి।

వరుణా దిక్కున మధ్యప్రదేశముల।

వరుసగాందరి హరివరుష కింపురుష।

భారత వరుషములలో ప్రబలుచునుండు।

నారయ తరిగొండ హరియైన శేష।

గిరి నిలయుని తోడ వేటాడబోయి।

వరుసగ నది జూచి వత్తుమా రన్నా॥

వ॥ అనిన విని వెంకటను సప్తసముద్ర వృత్తాంతముల
జెప్పుమనిన నది యిట్లను చున్నది॥

దరువు

తెలియ జంబూ ప్లక్ష కుశ దీవపముల జూతు వేలాలా।
యింకా మరి క్రౌంచ శాఖాదీ శాల్మల పుష్కర ద్వీపముల జూతు
మోలాలా. ॥యింకా॥

మొనసి లవణేక్షు సురసముద్రాములు మేము జూతు మోలాలా॥ యింకా।

తరిగొండ నరశింహ్మ కరుణా। నిండి మేము జూతు మోలాలా॥

వ॥ అదిగాక ప్లక్షప్రస్థ ద్వీపంబును సావర్తన ద్వీపంబును
రమణీక ద్వీపంబును మందహరణ ద్వీపంబును పాంచజన్య
ద్వీపంబును సింహద్వీపంబును లంకాద్వీపంబును ననుదగునట్టి
యుపద్వీపంబు లెనిమిది జంబువత్తు మోరన్నా॥

వ॥ అయితే యిట్లనేక పర్వతములు జంబువనొత్తి యీ
పర్వతంబు మహావింతగాను యుండది. అది యెట్లనంటె నాల్గు
దిక్కుల చదురమై యిరుగెలంకుల పెట్టెలు చేర్చినట్లా వుండది
యిదియే కొండలరా అన్నయ్యా॥

వ॥ యిది స్వామి వేంచేసే తిరువీధులను వుభయపార్శ్వం
బులయందు పరమభాగవతులు వసియించుయుండె మందిర
శ్రేణులు గాని కొండలు గావె చెంచుభామా॥

వ॥ అయితే వోరన్నా యీ పలకకొండలేమిరా॥

వ॥ యిది కోవెల ప్రాకారంబులు గాని పలక కొండలు గావె
చెంచుభామా॥

వ॥ అయితే యీనిడివి కొండలు యేమిరా అన్నయ్యా,
యిది గోపురంబులు గాని నిడివి కొండలు గావె చెంచుభామా

వ॥ అయితే పచ్చపచ్చగా ప్రత్యేకపు వన్నె గలిగి నిగనిగ మెరిసే నీ కూజాగుట్టలేమిరా అయ్యయ్యో!

వ॥ ఇవ్వి పరబ్రహ్మ నిర్మితంబైన వైకుంఠమందుండి దివ్య విమానారూఢానమున వచ్చిన ఆనంద నిలయంబు గాని కూజాగుట్టలు గావే మేము భావాం.

వ॥ అయితే ఈ ఆనంద నిలయంబులో వుండేవాడెవడురా॥

వ॥ ఈ ఆనంద నిలయంబులో వుండే స్వామి అఖిలాండ కోటి బ్రహ్మాండనాయకుండైన శ్రీ వేంకటేశ్వరుండే మేము భావాం.

వ॥ అయితే, ఎక్కడ జూసినా, ఎర్రగా, తెల్లగా నల్లగా పచ్చగా, తళుకు బెళుకులు గలిగి రెండు కాళ్ల తోక నడచే మెకంబులుండవి నీవు వేటాడదలచే వోరనాన్న!

వ॥ అయితే వీరందరూ హరికి సేవ జేసే పరమ భక్తులుగా ఉండే నరులుగాని నీవు వేటాడే మృగంబులు గావే మేంబు భావాం.

వ॥ అయితే రెండు కాళ్లు నాలుగు చేతులు గలిగినటువంటి దేవుడెవ్వరు ఎప్పుడూ వోరన్నా॥

వ॥ మే మిద్దరము జయవిజయాభిదానంబులు
గలిగిన యీ శ్రీవేంకటేశరుని ద్వారపాలకులమై
యుంటున్నాము

వ॥ అయితే శ్రీవెంకటేశ్వరుని జూడగోరిరి చూపరె
యన్నలారా.

దరువు – ఆది.

సామిని జూపరె సాములారా॥ మా
సామిని చూపరె సాములారా॥
మా— [illegible] తెంపేలు పుణ్యులారా॥ వ॥

శిరస్త్రాణ బుట్టాదులను - బిరుల పల్లాలను యుభయదో।
కస్తూరి మెకములాను - కానుక మాకిచ్చె గాని॥ సా॥
సింగు సింగుం దాటి భుజంగములాల నాడించి పట్టి।
పింగి పింగి యాడు చుండే, ముంగిగాల నిచ్చె గాని। సా॥
వురగ శైలధీశుడైన అరిగాండ నరహరికి దొరయు -
నాటించె జక్క మెల్ల వెంకమాల దెచ్చిచ్చె గాని॥ సామి॥

వ॥ అనిన వారు వెంబడను జూపారి మాం పింట్లిండ్ల

వృత్తాంతంబులు జెప్పుమనిన, చెంచిత యిట్లనుచున్నది.

ది॥ వినుడు మా పెండ్లింట్ల విధము జెప్పెదను।

పెనుపొందగా పెండ్లిపెద్దలు కూడి।
దయను పుష్పాడి పెండ్లి యరుగులు దీర్చి।
కుదురుగా చేకుటూకులు తెరలో గట్టి।
బలుపూల కొమ్మల పందిళ్లు బెట్టి।
యిల నొప్పు పెదయుమా పోతేశుని దలచి।
సినహోబిళేశుని జేరి పూజించి।
~~వన~~ వనదేవతలకెల్ల వరుసగా మ్రొక్కి।
కందమూలమ్ములు కలమారా పండ్లు।
పస్దుల మాంసంబు పక్షిమాంసంబు
మెకాలల మాంసంబు జీవమాంసంబు।
కరివైరి మాంసంబు కణితి మాంసంబు।
వెయిదలగు బహుమాంసములు కూడబెట్టి।
యిదిగాక యిదురా బొల్లిదం తేనె పెరుగు।
పుల జున్ను తెప్పించి పొసగ వండించి।
చెలగి యాందరికేలు సింహాద్రినేయు।

శిఖి నాయకుండును శింగము నాయకుండు।

బక నాయకుండును బంగారు నాయుడు।

కాటమ నాయుడు గంగమ నాయుడు।

బూరటూరి నాయుడు జోగుల నాయుడు।

ఓబిల్ల నాయుడు ముద్దంత నాయుడు।

జాబిల్లి నాయుడు జంగమ నాయుడు।

బొమ్మి నాయుడు తోంకు బొక్కుల నాయుడు,

తిమ్మి నాయుడు దొమ్మి తిక్కిరి నాయుడు।

ఎలుకుల నాయుడు మొదలైన చెంచుకుల।

పెద్దలందరు గుంపులు గూడి।

పెద్ద చెంచెతలను చిక్క చెంచెతలన్।

ముద్దు చెంచెతలను ముసిలి చెంచెతలన్,

పెండ్లి కుమారుని పెండ్లి కూతురుని।

పెండ్లి పందిటిలోకి పిలుచుకొని వచ్చి।

తళుకైన దంతి దంతముల కమ్మలును,

కళతను సంగకుం రములు బంది।

గురిగింజ దండలు కోరదండలును।
విరజాజి కస్తూరి వెలలేని పునుగును।
కోరిన పారుటాకులు చేరబ్బి।
గారవం బెసగ శృంగారంబు చేసి।
మలినొప్పు తప్పెళ్ల పాయసము కాసుకు।
పాలుపొంద నతిమింటి పొద్దుండ జూచి।
మెరయు దంతపు బొట్టు మెండుగ నట్టించి।
మరగ పువ్వుల తలంబ్రాలు బోయించి।
గూఢ గూడెమువారు కూతండు గుడిచి।
కూడగట్టుదురు మత్స్యమును చేపించి।
తరిగొండ నరహరి దయచేత వెలయు।
నెలవుగా పెండ్లిండ్లు నెరవేర్చు మన్నెడు।
వెలయు మా పెండ్లిండ్ల విధమిట్లు నన్న।
శ్రీవేంకటేశుని సేవింపవలయు।
వేవేగ జూడరే విమలాత్ములారా॥

కం॥ తరిగొండాధీశ్వరుడై
యురువుగ నిందున్న వేంకటేశుని కొసగెన్
గురుతర కానుక లప్పుడు
వరుసెన్నగ నేమిచెప్పి నావే తరమే॥

క॥ అడవులలో విహరించుచును
విడిబడి మెకములను వేడు వేటాడుచును మా
కడుపుల సాకుట కష్టము
కడు కానుకలు మాకు రేపు గదరోరన్నా॥

సంవాద-దరువు.

వేడుకగా నెనిపుడ సామిని జూడదలచినా నన్నా
నే జూడ దలచినానన్నా॥
చేడెరో నానుక అయ్యోక సామిని। జూడనిల్లదిదే
కానాల్లో॥
చెం॥ యూడనె కస్తూరి జవ్వాదియు ఘుమఘుమ్మైన
గొను దోతె నన్నా॥నే॥
పోతిమిగా నిపుడవి నాల్లమూ పోవే ముద్దులగుమ్మో
॥నీవు॥పో॥
పుట్టితేనె బలుపులు జున్నుమైద పెట్టిన గానరోరన్న॥మా॥నే॥
ఘుట్టిగ నవి మేమెల్లను మల్లెలు గొంగళ్లనో కొనుమా॥
మొంకులు తరుమగ శిష్యులు పట్టికిపుడు తనుధన మిమ్మైద
నన్నా। నా తనుధన మిమ్మైద॥

౭।

తరిగొండ దక్షిణేశ్వరుడను వెన్నుని ధనము రావణి నవ్వ॥

మెట్టలు

॥ మంబ ధనము॥

క॥ తిను మెట్టు డుము

వనములలో నుండా పింజ పాదము మాన్కి
ధనమీద నుండి వచ్చెన
నను సామి జూడనీ యదే నలుగులాలా॥

క॥ విను మైసూరాధీశ్వరుడను।
గానకాని హరి కోరినట్టి గుత్తపదార్థం।
బున పదివేలవు ఇయ్యక
నిను సామి ని జూడనీయదే నీరజనేత్రి॥

ద్వి॥ వినరన్న నేనొక్క వెంకటేశ్వరుని।
గానకాని జూడను మా కోనలోపలను।
ఆ వెంకటేశ్వరుం డధికుడో గాక।
నీ వెంకటేశ్వరుం డెక్కడో కెండు।
తెలియు జాతమటుంచు తెరగొప్పు మదిని
దలచెద నెప్పుడు శ్రీ తరిగొండ హరికి
తొలుసుండి తగిన బంధువులము గనుక।

మీ వెలమితో స్వామిని జూపరయ్యా॥

సం- దరువు.

తుంకోనలా మీకు వో బాలా౦। మొలమినుందు రెప్పుతో
వో బాలా౦।
తుంబురు కోనలో వో బాలా౦। తాలకకుందు మెప్పుదా
వో బాలా౦।
ఇప్పుడా కోనాలో వో బాలా౦। మొలనుందు రెప్పుదా
వో బాలా౦॥3॥
అరటిపండ్లు గలవో వో బాలా౦। పరికిపండ్లు గలవో
వో బాలా౦॥4॥
ఇంక నేమి గలవే వో బాలా౦। ఇంపూరమీర చెల్లవే
వో బాలా౦॥5॥
పనసపండ్లు గలవూ వో బాలా౦। పాలపండ్లు గలవూ
వో బాలా౦॥6॥
మరియేమి గలవే వో బాలా౦। మరువకుండా చెప్పవే
వో బాలా౦॥7॥

ద్రాక్షపండ్లు గలవే కోలాలాం దాంది మామిలు
గలవే కో బాలాం ॥౮॥

మీకు దేవుడికో కోబాలాం। మాకు దిల్లుమి పుడా
కోబాలాం ॥౯॥

తరిగొండాధిపుడా మా కోలాలాం। దైవమువలె
మాకు కోలాం ॥౧౦॥

శ్లో॥ వెలది తుంబురు కోనలో గలిగినట్టి।
మహిమ తే। మిపు దప్పు సఖ్యాతముగాను।
కోరి విహరింపు మండెడి వారమెవరో।
తెలుపవే యెంకు భామ సందియములేకా।

ద్వి॥ విమలాత్ములార శ్రీ వినుపింతు వినుడి।
కొమ్మైన తుంబురు కోనలో నెపుడు।
వలనొప్పగాం జూచి వైరము విడిచి।
పులులు పాములు గూడి పొదలలో మెలగు।
కరి సమూహములును కంఠీరవములు।
సరసంబులాడుచు చెలిమియుండు మెండు।

చండ ఖడ్గ వరాహ శరభ భల్లూక।
ఘుండ భేరుండాది ఘనమృగావళులు।
పటువడి నాగాది బహుభుజంగములు।

గరుడాదిగా విహంగ సమూహములు।
గానకాని నిరతంబు కూడి యాడుచును।
వనమెల్ల విహరించు వైరంబు తీర।
అరుదైన దివ్య పరమౌషధ లతలు।
మురువొప్పు మణిదీపములు మొలచి వెలుగ।
మహి నొప్పు గంగాసమానంబులగుచు।
బహు పుణ్య తీర్థముల్ ప్రవహించు నచట।
మునులందఱా తీర్థములయందు మునిగి।
పని బూని తమ తమ పర్ణశాలలును।
కొందరు కనులు మూసి ధ్యానముగ నుండెదరు।
కొందరందేవేమొ కూయుచుండెదరు।

కొందరప్పుడు గుమిగూడి సంపల్లు
ముందర నిలుకొని స్తోత్రము చేయుదురు।
కొందరు పాయసాలు సంభ్రమింపు చుండ్రు।
కొందరు కనుగుడ్లు గూర్చి నిల్చుదురు।
వెలయుగా నప్పుడు మా వెంకటేశ్వరుడు।
తొలగక వారి ముందర నాడుచుండు।
మురిసి మాటాడ నేమో చెప్పుచుండు।
తరిగొండ నరహరి దయచేత నేను।
బారసగా నవియెల్ల జూచి మీరెన్నా॥

దరువు.

వెంకటేశుడందో వోబాలా। యిక నేమి జేసునో
వోబాలా।
జడలు మునులందో వోలాలా। సంతరించు స్తతడో
వోలాలా॥ ౧॥
జనుల మీద నప్పుడో వోలాలా। పరువు తెచ్చె నతడో
వోలాలా॥ ౨॥
భూరి భుజములకో వోలాలా। పోరి చెట్టు నతడో
వోలాలా॥ ౩॥

చెంపు దెబ్బలతో నా బోలాలా। మొలిచి నవ్వే నతడో
బోలాలా ॥౫॥
అనగంటికాపుచ్చు— బోలాలా। మురిసి మమ్మున్నే।
బోలా ॥౬॥

గీ॥ కోమలమణి శాంభవ్య తో కోనలోని।
వచ్చు నటువంటి వెంకటేశ్వరుడు నెత్తిపైకా।
నీ పాదిపద్మములో వసుసారాను।
మొనసి దెబ్బగదే చెంపు గుద్దు గుమ్మా॥

ద్విపద.

వినరన్న నే బ్రూచు వెంకటేశ్వరుడు।
మినమినమని చాల మెరసేటి దేమో।
ఘట్టిగా తల్లిమీద గదియించె దాని।
చుట్టు పూదండలు చుట్టుకున్నాడు।
లలితంబు మెరుపుల పిల్లల వంటిదేమో।
తళుకుగా చెవులకు తగిలించినాడు।
పచ్చ పచ్చటిదేమొ బహుశోభనైన।
నచ్చుగా నందంబు నతికించినాడు।

పల్లని మోసేటి గల్లు శ్రీపాద।
పల్లవములయందు ధరియించువాడు॥
గుండూటి దొక్కటి కొన్నేటి దోసేటి
రెండు చేతుల ధరియించియుండేవాడు।
ఎడమ చేతను కత్తి ఎరువంద బెత్తి।
కుడిచేత ధరణిపై గురిపెట్టి వాడు।
నల్లని మేలుమేలు వర్ణము గలవాడు।
తెల్లనై తగు పట్టె తిరుమణి వాడు।
కలికి చూపుల గొప్ప కన్నులవాడు।
పలుక నవ్వులవాడు ముద్దులవాడు।
పసపు బూసిన పొత్త పైహొయలమీర।
విసువక వతెపాటు వేసి వేడుకను।
ప్రాకటంబుగ నొక్క పక్షిపై నెక్కి
మా కోనలకు వచ్చి మమ్మేలు మెచ్చి।
నలువొప్ప తరిగొండ నరసింహుడంటు।
వెలయు మమ్మేలు నా వెంకటేశ్వరుడో॥

దరువు - ఆది.

వెంకటేశ్వరుడు వచ్చినప్పుడు వేడుకతో మాకెటు
సేవింతురో శోబాలా॥

వచ్చినప్పుడా సామికి ఏమని పెట్టగ పదములు
గడుగుమండుమో వోలాలా॥
పక్రుజోదరుని పదములు గడిగి ఉంచావా మేశమెసే [illegible]
వో బాలా॥
పారుటాకులు పందిటలోకి కోరిపిలుచుక పోదు మతని వో
లాలా॥
కోరి పిలుచుక పోయిన సామిని కూరిమితో మీరు రేటు
సేవింతురో బాలా॥
మల్లె పువ్వుల పానుపు బరచి। చల్లగ వేమండుంతూ
మతని వోలాంలా॥
చల్లాగా నుండుంచిన హరిని సరవని పూజ తెల్లా
జేతురో వో బాలా॥
పొగడపువ్వుల దండలు వేసి। పొన్నపూల పూజలు
చేతుమో వోలాలా॥
పూజ జేసిన సామికి మీరు భుజయింప మేమియు
ఇత్తురో వో బాలా॥
తియ్యని మామిడి పండ్లరసము తేట జుంటి తేనె ఇత్తు
మో వోలాలా॥
శిరగంచి నా తరిగాండా దిపు డావల నందేమి జేతురో

వో బాలా॥

ద్విపద.

వినుడన్నలార శ్రీ వెంకటేశ్వరుడు।

గానకాని పడిగట్టి కానివన్ని నట్టి।

కర్పూర భాగముల్ గరగర నమిలి।

యప్పుడా విడెము మా కందరికిచ్చి।

కోడెగాడై మమ్ము గూడి కొండలకు।

వేడుకగా తాను వేటాడవచ్చి।

వేటులకె గబాకు పెరలుల్తేనె।

మాటిమాటికి చెప్పి మాకెల్లనిచ్చి।

పువ్వులు ముడుచు పుష్పాడమైన గుప్పు

నవ్వుచు కళ్లలంటు నగు

యెడర మాచేతి విల్లమ్ములందుకొని।

విడిబడి మెకముల వేటాడ సాలు।

వలతి తవనుచు వేమలరుల సెయ్య।

వలనొప్ప బరచి యావరదు నందుంచి।

పునుగుపై బూసి పుష్పాడి చాలనించి।

యెనరంగ మల్లె పువ్వులను పూజించి।

ఫలములర్పించి యీ పంకజాక్షునకు।

కులుకులు నిమిత్తికై నృత్యల విసరి·

పదసేవ జేయగా బడితికై దేరి।

యదిమొదల్ సరసింబు లాడాబల వెలదియు।

వింత వింతలు జేసు వెలయు మాటోడ॥

౦పతంబుతో యీలాల పదములు బాడ।

మదన తంత్రా పంత్ర మదినుంచి మమ్ము।

కదియ సూపించు కేకలు వేశి నవ్వి।

మనము రంజిల గూడి మగడి మాటోడ।

గానకాని పేంపమున్ గూడెంబు జేర।

ఘనమైన [illegible] కస్తూరి మంచి।

పునుగు జట్టులు జాజి పువ్వులె దెండ్లు।

ముదమొప్ప నక్కొమ్మను గాని మమ్ము।

సదయుల్తై వీడ్రి సౌభాగ్యనబలునకు।

ఋ? పక్షిపై నెక్కి యీ ప్రాంతమ్ముబు గాంచు।

ఋ? వొప్పులు మండుటుర గాచ పాడె ఫీతమును।

దలచెద నాపాల తరిగొండ హరిని।
పాలనత దయచేసి జూపుడో యెన్న॥

గీ॥ అనిన వారి టులనిరి హేమాంబరునకు।
పునుగు బట్టలు కస్తూరి పూలచెండ్లు।
నమర జవ్వాజి యిత్తురి గంతెబాలు।
నక్రకావ్యల జెప్పవే నళినేత్రి॥

క॥ నక్ర కావ్యంట యనుండిన।
తక్కక వాయుంటిలోన ధనమిడ తెగక
త్రిక్కరిపి యుండు గావున
నక్రత నక్రకావ్య లాహరి చెప్పక

వ॥ అనిన విని దావిపాలకులు సంతసిల్లి సాష్టాంగ
బాగా మని తెలవిష్ణు పసు యింబున చెంచు నాయుడు
చెంచెతను పెదకుచు వచ్చి యిట్లను చున్నాడు.

దరువు.

హోవో చెంచితా। వో హోహో చెంచితా।
రావో రావో చెంచితా రావె చెంచితా

విల్లనమ్ములు చేతబట్టి వేట లాడే చెంచెతా ||౧||

కలికి చూపుల నన్ను జూచి కులుక నవ్వుల చెంచెతా ||౨||

మురిసి మురిసి నన్నుగూడే ముద్దు వగల చెంచెతా ||౩||

కొడుకునను ముద్దాడు చుండే కులుకు వగల చెంచెతా ||౪||

శ్రీ తరిగొండా ధీరుని సేవ జేసే చెంచెతా ||౫||

దరువు - ఆది తాళము.

అందు బోతి ఇంతతడవు చెంచు నాయుడా |

నిన్నెంతో వేడెదకాని నాయి చెంచు నాయుడా ||

ఉరమిలో నన్ను గానకలికి చెంచెతా |

నేను గడగడ వణకితి గదవే కలికి చెంచెతా ||

చెంచెత|| ఇలాల నీవు వెరచితివి చెంచు నాయుడా |

కేమి గనుపించె నాయి చెంచు నాయుడా ||

చెంచునాయుడా|| పులుల పెద్దపులి వచ్చె కలికి చెంచెతా

నేను యిప్పుడి దద్దిల్లితి కలికి చెంచెతా |

చెంచెత|| వెరపు నీకు తీసే టట్లు చెంచునాయుడా |

మనము, వెంకటేశ్వరుని జూ~~దమేరతు~~ తామేలు చెంచుసాయుడా॥

చెంచుసాయుడా॥ వెంకటేశ్వరుని జూదమేరతు చెంచితా।

వాడు వీడుగాడంటూ చెప్పాగానే వింటి చెంచితా।

చెంచిత॥ శ్రీ తరిగొండాధీశుడు చెంచుసాయుడా।

ఎల్లా బస్వపని శేయుడోయి చెంచుసాయుడా॥

సీ॥ పావివర్తన తేక యూ వెంకటేశుడు

పరగ మేనత్తను బట్టెనంత।

అదిగాక బహుప(వ)ల్లవాంగనామణులను

కరగించి శిష్ఠుల చేరచెనంట।

చక్కని పడుసత్తి మ్రొక్కి వచ్చిన దాను

మెడ బెట్టు గట్టక విడువడంట।

ఆ నారా మోయక్క యలగు చెంచితను జూచి

మోహంగ బట్టుక పోయెనంట।

గాన నిన్నెట్లు జూలుడు గాంచెదని।

నన్ను మరపించు కావేడు నిన్ను మగడ।

యవల దికెక్కి తవిగొంద పూఱిజూడ।
మింజి పోవల వాటు రావు చెంచు భామ॥

వ॥ కటకటా చెంచునాయుడా నీవిట్లా మొండి మాట
లంటె వినసహింపదు. శ్రీవేంకటేశ్వరుడా మహా
యోగీశ్వరేశ్వరుడంటా వేదములు పలుకుచుండాదంటా
మన తుంబురు నారదులని జడలమునులు పలుకుచుండారుగా
గావున యీ మహాత్ముని జారుడంటె పాపం వస్తుంది
యెరా చెంచునాయుడా.

కటకటా చెంచితా యీ వెంకటేశ్వరుడు జారచోర
శిఖామణి యని బహుమంది పెద్దలు చెప్పుచుండుదురు
గావున యీ విటకాని కందరముందరికి అబ్బబ్బా మాం
యిబ్బతోడే నిన్న పోనీయ్యనే చెంచు భామా

కటకటా చెంచునాయుడా యిట్లా మొండి మాటలనేల
నీవు నమ్మజాలకుంటె నావెంటనే రావోయి చెంచునాయుడా

కటకటా చెంబుతా శ్రీవెంకటేశ్వరుండా నిన్ను నన్ను

బూబుతే నన్ను కట్టివేయించి నిన్ను అపహరింపక

రవగా నాబుట్టి ఏ యబ్బా మాయబ్బతోడే

నేరా పిలతు నిన్ను పోగొట్టిస్తే చెంబు భామా॥

చెంబుతవచనం॥ నేనయినా పోయినప్పైనయిన్నా చెంబు

నాయుడా

చెంబునాయుని॥ వ॥ కటకటా నిన్ను చూడనియ్యవే

చెంబు భామా।

చెం॥ వ॥ నన్నేమి చేయమనే వోయి చెంబునాయుడా॥

చెం॥ నాయు॥ నాకు ఉప్పుడా ఆకలి వేంచా అవుతూం

మన్నిక ఏమయినా తెచ్చిపెట్టవే చెంబు భామా॥

దరువు ఆదితాళము.

బుద్దా నేత్రుకా నీవుండు చెంబునాయుడా।

గింజుసు గడ్డాలు తెచ్చిస్తే నోయి చెంబు నాయుడా॥1॥

బిడ్డాను నే పట్టు తేనూం పోవే చెంబేతా। గడుసూం

గడ్డా తెత్తూకొని వేగ రావె చెంబేతా॥ ౨॥

కొడుకూనూ లాలింప వోయి చెంబు నాయిబిడా॥ ౩॥

కొడుకూనూం నే పట్టు తేనూం పోవే చెంబేతా॥ ~~౪~~॥ వీరి

గుట్లా రాళ్ల నడుమూం ఇట్టి బోవే చెంబేతా॥ ౪॥

శ్రీ తరిగొండ నరహరికి చెంబు నాయిబిడా। వేడూం

దాసూ డోయీం ఇట్ట వద్దు చెంబు నాయిబిడా॥ ౫॥

దరువు- ఆదితాళము

మన్న తాగరా నంకొడుకా ॥మన్న॥ ప॥

తిండి మా యబ్బ కేమీం తెచ్చి పెట్టవతెనంటూ ॥మ॥

ఘోరారణ్యములో చెంబూం వారికి బుట్టి నీవు

పోరు పెట్టు చుండినాను పోక తీరదేమిసేతూం॥ మన్న॥ ౨॥

మేలయినాం నే బాజా వింటాం వొప్పుగాం కనువిందే

నటుల పాలు చేపు వచ్చినాది। బంగారు

నా చిన్ని కొడుకా॥ మ॥ ౩॥

తరిగొండా శ్రీనరసింహుని కరుణాగల్గి బాలా
నిత్యా।
సలలితముగా నన్ను సంరక్షణ చేసేటి సాక్షాద్గురూ॥4॥

దరువు అటతాళము జోలపాట.

కడుపూ నిండను పాలు కంఠమూపేను బాలు।
గాఢంబు నాపట్టి జోజో॥
తడవు నిను గన్న మా తండ్రి తొడల మీద
మెండము నా పవళింబూ జోజో॥1॥
పాలుపొందు గా మా కులముద్ధరించుటకు
గల ముద్దులా పట్టి జోజో।
తెలివి గల ధరణిపై దీర్ఘాయువుగాను
వర్ధిల్లు నాపట్టి జోజో॥2॥
బలముప్పగా పుత్రపౌత్రాభివృద్ధి నా
ప్రబలారా నాపట్టి జోజో॥
వెలసి తరిగొండ నరసింహ్ముని వరము
చాత పుట్టిన బాలా॥జోజో॥

వ. అని యిట్లు జోలలు పాడి కొండలయందు నిదురబుచ్చి
చెంచు నాయకుడికి వొప్పగించి చెంచెత విల్లు నంబులు
చాలిక బట్టి పోయి చుట్టూ మట్టూ వెదుకలాడుతూ
వున్న సమయంబున వొక పులివచ్చి చెంచు నాయకుని
బెదరించి శిశువును గొనిపోయిన తరువాత చెంచు
నాయకుడి వచ్చి విధంబెటులనగను॥

దరువు ఆది తాళము

పెదబొబ్బలు బెట్టితివి చెంచూనాయుడా। చిన్న
కొడుకూ నాన్డా నీకితివి చెంచునాయుడా।
కడుపింత్రైన పెద్దపులి చెంచునాయుడా। నీ
కొడుకోనెత్తుకొని అడవికి వురికె చెంచెతా।
దొడ్డ విల్లా నంబులుండగ చెంచునాయుడా।
చిన్న, కొడుకూనా నెట్లువిస్తివోయి చెంచునాయుడో॥3॥
బిడ్డ పోతె పీదబోయె తేవె చెంచెతా। నే
దొడ్డగా బ్రదికింది చాలా పోవె చెంచెతా॥4॥

శ్రీతరి నాందా నారాహరికి చెంచునాయుడా|
యింత దయ తేకుండా పొయావేమా చెంచునా
యుడా ||5||

వ. కటకటా చెంచితా బిడ్డకొరకు నీవు
[illegible] యింటి చాలు ఇట్లా
బిడ్డల యెంత్తైనా పుట్టించెగాని నాకడుపు నిండ
పెష్టైనా తెచ్చి పెట్టుమనిన చెంచునాయుని వెర్రి
తనంబునకు ఆవేశంబువచ్చి దిక్కరించి నూరించి
పతివ్రతాధర్మంబున యేమి అనలేక తనపుత్రుని దలచి
యేంతా యిట్లనియె||

దరువు - ఆదితాళము.

పుట్టి పుట్టాక ముందె నా చిన్ని కొడుక|| వో
చిన్ని కొడుకా||
నీకు పులిగండం వచ్చిందా రాకేనా చిన్నికొడుకా|| 1||
పాలుం చేపూ మాన్నా నాచిన్న కొడుకా|
వోనా చిన్న కొడుకా
నేనే బాలాలా కిత్తురా నా చిన్న కొడుకా||2||

ఎన్నో నోములు నోచి నా చిన్ని కొడుకా
వో నా చిన్ని కొడుకా।
నీ విను గంటికదలోరి నా చిన్ని కొడుకా॥
నవ్వు పుట్టించేవాని నా బిడ్డా చిన్ని కొడుకా।
వో నా చిన్ని కొడుకా* నీ నా నమ్మి యుంటిని
కరుణ నా చిన్ని కొడుకా॥4॥
పుట్టి నిన్ను పెంచగా నా చిన్ని కొడుకా।
వో నా చిన్ని కొడుకా।
నీ తెల్లని తొలుదూరు నా చిన్ని కొడుకా॥5॥
కడుపులో నీ బాల నాలా నా చిన్ని కొడుకా॥
వో నా చిన్ని కొడుకా। ఎంతో ఘనమైన
దేవుడేను నా చిన్ని కొడుకా॥
ఆ ధ్రువుడు బాల వలె నా చిన్ని కొడుకా
వో నా చిన్ని కొడుకా। నా వద్దా నా దూడూడూ
నా చిన్ని కొడుకా॥7॥
తరగండా నా రాహుతి నా చిన్ని కొడుకా।
వో నా చిన్ని కొడుకా॥ +

నిత్య సేవలు జేసు రారా నా చిన్ని కొడుకా ॥ 8 ॥

వ॥ అని యిట్లు చింతించి వంతలోపలను।

తన మదిలో కొంత ధైర్యంబు బూని।

విడబడి నా చేతి విల్లుక్రక్కు విట్టి।

యెదురార మేటి అంబులు చేతబట్టి।

ఘోరాస్త్రమంబులు తొడిగి వేటాడి।

ధర్మంబు దప్పక ధరణిపై నిలచి।

యెదురుగా చెంచు నాయకుని దిక్కు జూచి।

పులి చనిన మార్గంబు చెప్పుము నీవు।

బలమున నేదాని సమయింతు నిప్పుడు।

గిరులు దాగినను భూములు దాగినను।

మరి బ్రహ్మ రుద్రులా మరుగు జొచ్చినను।

విడువను జూడుము దోర్దండ శక్తి।

అని పల్క తరిగొండ హరి నాత్మ నెంచి।

వ॥ వినవోయి చెంచునాయుడా ఆ పులి శిశువును యెత్తుకొని పోయిన చోటు చెప్పవోయి చెంచు నాయుడా॥

షా॥ వినవె చెంచు భామా అప్పుడు పోయిన జాడన్నే
వారి జాడ తెలీదే చెంచుభామ।

చెంచిత ఎక్కుపెట్టిన విల్లు నమ్ములు నేల విడచి
తానెవ్వరో అప్పుడు! అవశ్యు నంబులు దలంచి
తనలో తాను ప్రలాపించే విధం చెటువతినరా।

దరువు ఆదితాళము.

వచ్చె పాలబాలుని నిపుడు పాయసమూ గట్టొన్ని।
పాయసము గట్టొన్ని
కట్టాడి పొన్ని పైన కంటి కూలు బత్తి॥ 1॥
ఘటోత్కచ వంశాన బుధునిపై గౌళవత్ర పైగవఁబవత్ర
ప్రకృతి మంచేళ్లు కనబడనరికే ॥ 2॥
ఘునాలు ఇండూ గూడి కూతాలూ జెట్టొన్ని।
కూతాలు జెట్టొన్ని।
తాకూలు దో[illegible]య గరు బూరా గట్టొన్ని॥ 3॥
ఘొంబా నిన్ని కట్టె బాపూలు దరామె।
బాపూ టుదు రామె।

బాలుడు అందున్నా పులపాత్రై పోయెరా ॥ 48 ॥

పురువాడి యగా బంతా మత్రాత్రమాయెరా।

పుత్రాత్రమాయెరా।

తరిగొండ హరికిన్నా దయతేనా పాయెరా ॥

వ॥ కటకటా చెంబుతా నాకడుపులో పేగు పుడుస్తూ వున్నది. నీవు కాముని- కాముకో యిలని కటకటపెడుతూ వున్నావు. శ్రీవేంకటేశ్వరునిగుడి యందైన గెంజరంటుకు తెచ్చి పెట్టావే చెంబు భాయరా॥

వ॥ అని నా చెంబు సాయము వెర్రితనంబునను మరిచ్చి బాలింపనే విధం పట్టువతి సూ॥

ది॥ కటకటా నాముద్దు గారాబుపట్టి।

యటువంటి యాశ్రమం తెరబాసె తనకు।

ప్రాణనాయకునూ వెర్రివాడైపోటకూనూ।

ప్రాణంబు నేనింక బట్టంగ తగునే।

బిడ్డల లేనకనై పెద్దవాలమున।

నా ద్దురాత్రిని పింబుకాని పుట్టయుంటే।

నా బిడ్డ నిప్పుడా పులకొప్పగించి।

కష్టపెట్టిన నా కాయంబు నిలవా|

యింక శూద్రుంబున కేటువంటి బాధు|

కొంకక వెంబుల లో కొడుకేదియందె|

వానినే పుత్రకమ్మి వస్త్రిత ననుజూ|

నేనెట్లు చెప్పుదూ వెంకట బోధూ|

హా దైవమా యెంత ఆపదజ్చె|

నాకేహా మాట నిలిచె యీ భూమి యందు|

ఆనియని వెలుగెత్తి హాయని మొత్తి|

యనుమోంద తరగొండ హరి నాత్మ నెంచి

కన్నులలో నీరు కాలువలు దారగా|

చెన్నలరంగ మహాస్తలమున కాంతె||

దరువు - ఆదితాళము

కొడుకా కొడుకో యని కల్వరించి పడితె వటవె
వెంకటా|

బోటిసేనే వెటులాం బడితె కూటికేట్లునే వెంకటా||1||

త్రాటు గంపై నా కూటికేడు తెచ్చిపోయెదె వెంకటా|

నీవూ పెట్టుసాదా పండివెండంసం బువ్వ పెట్టవె వెంకటా||3||

గా ?

పుట్టిగా నేనుండి బిడ్డలు గలుగారటవె
చెంచులా।

పన్యశ్రీనరహరి కరుణావుంటే చెంచులా॥ 3॥

దరువు · ఆదితాళము

అయ్యొయ్యో నన్నిడ్చవద్దూ చెంచునాయుడా।
నీ ఆకలి నే తీర్చుతేనూ చెంచు నాయుడా॥1॥
పట్టి మీద జాలిగాని చెంచు నాయుడా। నా,
కేమి పని దోచదోయీ చెంచు నాయుడా॥ 2॥
తుపాకి కాల్చినయుంటే చెంచు నాయుడా।
నీకూ, గూడె మీద నా కరుగదోయి చెంచునాయుడా॥3॥
నా కొడుకు మీద జాలిగాని చెంచునాయుడా
యిట్లా బ్రదుకు కష్టమాయె వచ్చూనోయి
చెంచు నాయుడా॥4॥

శ్రీ తిరుగొండా నరహరీ చెంచు నాయుడా।
నా జీవామృతముంటూ నోయి చెంచు నాయుడా॥ 5॥

వ॥ అనినా చెంచుల స్వామిని వేడ్కొని
మొరపెట్టుకున్నది·

దరువు ఆట తాళము

యింతా నిర్దయుడావై యింతా జేసితివయ్యో వేంకటేశా ।

యింతా దిక్కై భారం ఇత్తుమందు నాదో తేదో వేంకటేశా ॥1॥

నా పాలి తరిగొండ నరహరి నమ్మియుంటి వేంకటేశా

నీకూ కోపావేళలవుచ్చు కాదులనా దిక్కు యేయు వెంకటేశా ॥2॥

వ॥ అని నా ఇంటి వచనంబులు విని శ్రీ వెంకటేశ్వరుండు

వాక వారిపాలిని మీద ఆవేశంబు వచ్చిన భోత్తం

ఆయక వారిపాలనికి తో యేమనుచున్నది॥

దరువు జంపె తాళము

కమ్మ కుమ్మరసాని కైవడిని యీ ఘనుని యిమ్మాటికి

తిరిగినా యేమిరో రవ్వ ॥1॥

పతి వెంకటేశ్వరుడు తన మీద కొప్పి యూ ।

దయలేక యేమి తానున్నాడు ॥2॥

పుట్టగా యీ ఘనుని పట్టినే నడిగితే ।

బిట్టుగైనా సుతుని దెచ్చి నేనున్నా ॥3॥

తక్కక్కి మనసాలి తరిగొండ నరహరి

అక్కరతో మొక్కి నేనడిగితే కొమ్మా

వ॥ ఇని చెంచుభామ యేమరుకునన్నది॥

ద్విపద॥ శ్రీవెంకటేశనాం శిశువు నెట్లయిన।

యీ వాళ్ళ దెబ్బ నాకిచ్చితివి నీ।

త్రిక్కనే నోట బిగము వేసుకొని।

యెక్కువగా మింటి యిల్లు గట్టుకొని।

నీపైన భక్తితో నేనడు గడుగున దండములు।

హితవుగా నచ్చె నీ యుపటికి వచ్చి।

పిడికతు రూకలు బిడ్డనే నీకు।

యెడమ కొప్పిరలున వేయింతు నేను।

గండదీపము మోటా త్రాలాతో నీకు।

పొర్లు దండంబు పెట్టింతు నా తనదీవాలు॥

పొందుగా నేనన్న బుడుత నా చిన్న।

బొండైన నిచ్చి నీ బొండ్లనే కత్తు।

తప్పనే నీ మాట తరికొండ వాస।

చెప్పవే నా మాట శ్రీవేంకటేశ॥

వచనం. ఓ చెంచు భామరో యెవరనను చూచెదని
చెప్పి చూడక వ్రాసిట బోయినందులకు పుత్రి నీ
పుత్రునెత్తుకొని బోయెం నిప్పుడు బుద్ధి దెచ్చుకొ
పరగ ప్రియక్కు నీప్రియక్కు బల్లన్ని తీర్చి తరళాక్షి
యిదిగాక ధనము శీఘ్రముగా యిమ్మువుగా
దెచ్చి నాముందర బెట్టి కొడుకు నెత్తుకొని
పోగూడెంబు చేర అంతట తరిగొండ
హరిప్రియైన నేను సంతసంబున నీకు సంపద

ఆలాపా

శ్రీ॥ శ్రీరామాంభీశ నీవు చెప్పిన యట్టి।
ధనము నేనెందు దెత్తును దానవారి।
నీవు ధనమున్న గురి చెప్పు నిజముగాను।
దెచ్చి యిచ్చెద నని నేను దానవారి॥

ద్విపద.

వినవె చెంబెల నీవు విశదంబుగాను।

కని పర్వతము గడచి శృంగములారూ।

గలిగిన కొండ తడయకిపుడు దాటి దానిపైన।

తొలుగకుండెటి దశద్వాదశ శృంగ।

మూలు గలిగిన నగములగ్గలముగా దాటి।

యెంచల చెప్పెంద షోడశ శృంగాద్రి
పారవశ్యమ్ము।

నదులు మూడును దాటి నాల్గు మార్గములు।

[illegible] దులగా నాకె దిక్కు చూపిన మాట్లు।

నిలచిన మాట్లు పంచజ్వాలలలోను।

తొలగక బలు సుధాధారలు యొండగా

బడనీయక దృష్టి దానంబు చేసి।

ముడిపడి చన మార్గమున తత్త్వమగుమా।

పడిగ కింద తోక పైన బెట్టుకొని।

బడలకపు సుధ గ్రోలు పాపయుపాట్లు।

గట్టి మనంబుతో గాలిన మూటు।

గట్టి పాడక సూర్యకజాల శత్రువులు।

మండలంబుల / దాటి మహిమాభిరామ|

చంద్రగ్రహంబులు చెంపక పొరదోలి|

వెలయు శృంగములతో విభ్రాజితంబగు|

వెలయు మెన్నడి లేని హేమాద్రి వలెనె|

సద్రూప బలములు స్థాపించవలెనన్న|

చిద్రూప ధనమును చేకొని వచ్చి|

యతి భక్తి వీరి మాహాత్మ్యంబు నీకే|

గతి యగు చిత్తము నెలతనీకిత్తు|

అని యిట్లు అరిగొండ హరి దయ మీర|

మెనవి మెల్లగా చెంబు మురళిక యిట్లనెను|

వచనం||

నేనెట్లైనా నతి సాహసము చేసి యిట్లు యనాను

స్థిరముగాగ నీకిన్నై దను నీవు మెచ్చుకలర నాకోరా

రవి ప్రదికించు నళిన నాథా||

శ్రీ॥ అనుచు వెంకట ప్రార్థించు నాక్షరామున।
నమ్మింపచి వారు పెద్ద ఫులనీరు వహించి।
దాని కడుపులో నున్న వెంకట కొడుకు నప్పుడు
మరల బ్రతికించి తెచ్చి యామగువకిచ్చె॥

శ్రీ॥ అప్పుడు వెంకట పార్థించి యాత్మసుతుని।
ముద్దులాడుచు నా ముద్దు మ్రొక్కినట్టి।
మ్రొక్కుబళ్లన్ని దీర్చి యమూల్య ధనము।
నెలమి సాధించి వారికిచ్చి యిట్లు లనియె॥

ద్విపద॥

అంగజ జనక విఖ్యాతవు నీకు।
మంగళంబులు వేలు మంగ హృదీశ।
మంగళము బాలు శైల మంగళమనుచు।
వినుతించి మ్రొక్కి మా వెంకటేశ్వరుని।
యనుమతి నైకొని యందుండి గదలి।
వెంకు నాయుని గూడి శిశువు నెత్తుకొని।

చెంబుత / గూడెంబు జైత్రి వేడుకను

శ్రీనివాసుడా భక్తి సేవగైకొనుమా ।

యాన?
నానందనిలయమునందు నాడుచునుండె ॥

ద్విపద ॥

అని యిట్లు శేషాచలేశ్వరుండగుచు ।

తనువేలు తరిగొండ ధామునీవేర ।

వర్షిష్ణుగా నందవరకులోద్భవుడు ।

చెలువంబు బాదలు వశిష్ఠ గోత్రుండు ।

అమిత కానల వంశాబ్ధి చెంద్రుండు ।

విమల మానసుడు కృపాబ్ధి దాసుండు ।

యితనికి ప్రియకాంత యగు గంగమాంబ

సురదోష ఖండనచే సురచిరంబుననాం ।

కరమొప్పు చెంచు వెంకటి విరచించె ।

యిరువంద శ్రీ వెంకటేశు భూపత్ర ।

మందితి పూర్ణమై వెలసితి మహిలో |
ఆ చంద్రతారార్కమై యుండవె దేవా ||

క|| ప్రాలాం శభ్రలు తప్పులు |
బాలింగాం గలవు శబ్దసంగతు తెలుగన్ |
గీరం బెట్టక తిట్టక |
పాలింగా దిద్దరయ్య బుధ జనులారా ||

సంపూర్ణము.

అమెరకన్ డైమండు ముద్రాక్షర శాల, చెన్నపురి, 1927

"ఆంధ్రవాణి (1974)" వైశ్యులకోటి ఆహ్వానం
రామయ్యనాయుడువీధి, నెల్లూరు; కస్తూరిబాయి పేట, విజయవాడ-10.

PP. 12–13

"నెల్లూరు జిల్లాలోని సదాశివకోనలో కూడ బొమ్మలు ఉన్నాయి. వాటి పాటికి, కర్నూలు జిల్లా బొమ్మలకు ఏలాంటి సంబంధము లేదు. బొమ్మ, కొంత వరకు ఆంధ్రాది లలితాల [illegible]. సదాశివకోనలోని బొమ్మ లని పిలువబడే వ్యక్తి పురుషుడు, వాళ్ళ హస్త ప్రాంతాలకు దిగబాకే సరికి కప్పల ఆకారాన్ని [illegible] కొన్ని సంవత్సరాల క్రిందట సదాశివకోన బొమ్మలు వెల్లంపల్లి బూజులను తగిలించుకొని పోవు/ బంటిదే వారు. కొంత కాలం క్రిందట బొమ్మలు లంకమల్లలోను, వెలకొండల్లోను సంచరి సర్వం దొరికాయి. క్రమేణా వారు నెల్లూరు సీమలో సోమాలని ఆకారాలతో కలిసిపోయి ఉండేవారు. గాలివీటి నగరం బొమ్మలు కూడ నెల్లూరు బెంగళూరు జిల్లాలను దొరబాబు కొండలని, పల్లవులని పిలువబడుతుంది. [illegible] (నల్లమల అడవులలో) ఉత్తర భాగంలో, నెల్లూరుజిల్లాలో పోయి, లక్ష్మీపతి లోయ చేరి, క్రమేణా నెలకొరగని నడిపోయి ఉండేవారు"

— "ఆంధ్రదేశపు చరిత్ర సమాచారము
సుబ్బరావుగారి.
ఆంధ్రుల మొదటి చరిత్రకు గలిగి వారికి
నమూనా ఏర్పాటు చేసిన [illegible] ఈ [illegible]